

ظریف: منافع کشور را حفظ کرده‌ایم

وزیر امور خارجه کشورمان در گفتگو با جماران، به تحول عمده در سیاست خارجی ایران در پنج سال گذشته اشاره کرد و گفت: در این سال‌ها ایران از کشوری که به صورت غیرعادی به آن نگاه می‌شد

وزیر امور خارجه کشورمان در گفتگو با جماران، به تحول عمده در سیاست خارجی ایران در پنج سال گذشته اشاره کرد و گفت: در این سال‌ها ایران از کشوری که به صورت غیرعادی به آن نگاه می‌شد به کنشگری فعال و جدی در صحنه منطقه و ای و بین‌المللی تبدیل شده است، تا جایی که اگر ایران یک سال به هر دلیل تصمیم به عدم شرکت در اجلاس داووس بگیرد، حضور نیافتن در اجلاس تبدیل به یک اتفاق می‌شود، این در حالی است که سال‌ها ایران را به این اجلاس دعوت نمی‌کردند. این تحول عمده و ای است که در سیاست خارجی ایران رخ داده و ما نقشی جدی نه‌ و فقط در صحنه میدانی، بلکه در صحنه تعاملات جهانی هم داریم و توانسته ایم در سیاست خارجی با استفاده از ظرفیت‌های میدانی، به کنشگر اصلی منطقه تبدیل شویم.

ظریف و سنگین‌ترین حمله‌ها علیه ایران را در طول یک سال گذشته از سوی آمریکا خواند و گفت: در طول ۳۰ سال که از نزدیک موضوعات مربوط به آمریکا را دنبال می‌کنیم، هیچ زمانی به اندازه یک سال اخیر از سوی آمریکا حمله صورت نگرفته بود.

این در حالی است که شاهد بیشترین میزان سرمایه‌گذاری و امضای قرارداد کشورمان با دیگران طی این مدت بوده‌ایم. وزیر امور خارجه چنین رویکردی را نشانه این واقعیت دانست که ایران در صحنه بین‌المللی و با وجود برخی شعارهایی که داده می‌شود به کنشگری سازنده تبدیل شده است و این همان شعار تعامل سازنده است که در ابتدای دولت یازدهم مطرح شده و همچنان ادامه دارد.

ظریف در پاسخ به پرسشی درباره واکنش‌های توییتی اش به موضعگیری‌های ترامپ گفت: ایران و هراسی که ترامپ پیگیر آن است، در تداوم ایران و هراسی است که همیشه از سوی آمریکا دنبال می‌شده است. در دو سال گذشته ایران و هراسی توسط رژیم صهیونیستی و برخی کشورهای عربی منطقه بیشتر پیگیری شده است، اما در این میان توافق هسته‌ای موجب به‌چالش کشیدن پروژه ایران و هراسی شد که رژیم صهیونیستی به عنوان کنشگر اصلی این پروژه و به واسطه موضوع هسته‌ای درصدد ایجاد اجماع جهانی علیه ایران بود؛ اما برجام موجب شد اسرائیل احساس کند سرمایه‌گذاری درازمدتش به ناگاه در حال فروریختن است، به همین دلیل حجم تبلیغاتش را علیه برجام و ایران به شدت افزایش داد، به ویژه شاید در دو سال گذشته میزان تهدیدات بی‌سابقه است.

وی با بیان این که عربستان هم با همان حجم و هزینه بسیار بالا تلاش کرده است با شرایط جدید ایران مقابله و تصویر فروپاشیده شده خطر امنیتی ایران را به شکلی زنده کند، افزود: آنها احیای ایران و هراسی را بازی مرگ و زندگی می‌کنند و حاضرند هر هزینه‌ای برای این کار بدهند که البته نتوانستند چندان موفق شوند.

او دولت ترامپ را مدل به‌روز شده و آمریکایی این پروژه خواند و گفت: ترامپ احساس می‌کند در دوران او با این پروژه مقداری کم‌رنگ شده بود. گرچه احساس می‌کنیم در آن دوره هم توسط شاخه‌هایی در آمریکا به ویژه از سوی کنگره و قوه مقننه به صورت جدی دنبال شد، اما آنچه اتفاق افتاده این است که این پروژه اعتبارش را از دست داده و این نشانه کنشگری ایران است.

ظریف تأکید کرد: ایران می‌تواند در تقویت و تخریب پروژه‌های آنها و رژیم صهیونیستی نقش ایفا کند. خوشحالیم در این مدت دنیا معترف است که ایران توانسته است پروژه رژیم صهیونیستی را تخریب کند.

برجام بر اساس بدبینی متقابل نوشته شده است

استاد دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران در پاسخ به این که برخی منتقدان می‌گویند برجام برای بدعهدی‌های دولت جمهوریخواه پیش‌بینی خاصی نداشته است، گفت: اگر برجام را با دقت بخوانید، می‌بینید که بر اساس بدبینی متقابل نوشته شده است، چرا که اگر توافقی براساس خوش‌بینی نوشته شده باشد، آن قدر حجیم نیست، در حالی که برجام به دلیل بی‌اعتمادی طرفین و وجود قیدهای متعدد در آن یکی از طولانی‌ترین توافقات سیاسی تاریخ است.

او با اشاره به این که بعد از توافق هسته‌ای کمترین مصاحبه را داشته ام، چرا که معتمد باید بیشتر کار کنم تا مصاحبه، افزود: حراست از منافع ایران کار سنگینی است. برای حفظ و حراست از منافع از دو راه تقابل و تعامل می‌توانیم عمل کنیم. حراست از منافع از طریق تقابل آسان است، زیرا می‌گوییم نه و صرفاً مواضع را می‌گوییم، اما در عین حال هزینه سنگینی برای اقتصاد کشور، جیب مردم و زندگی آنها دارد، اما حراست از منافع در قالب تعامل، نیازمند هوشیاری لحظه‌ای است و باید ببینیم هر لحظه چه به دست می‌آوریم. هر توافق

بین‌المللی متضمن بده بستان است، بنابراین باید مراقبت کنیم آنچه به دست آورده‌ایم؛ طرف مقابل هم در اجرا آن را لحاظ کند و اگر در جهت منافع خود امتیازاتی داده ایم، طرف مقابل امکان زیاده‌خواهی نداشته باشد. لحاظ کردن این موارد کار سنگینی در وزارت خارجه، سازمان انرژی اتمی و دستگاه‌های اقتصادی کشور بود و اقدام گسترده‌ای در تحقق این هدف انجام شده است.

ظریف با بیان این که در مجموع معتقدم در حوزه‌های مختلف قادر به حفظ منافع کشور شده ایم، گفت: ضمن اینکه آمریکا خیانت خود را ادامه می‌دهد، اما میزان توفیقی که در حوزه سیاست خارجی و تعاملات اقتصادی بین‌المللی در دو سال اخیر بوده شاید از ظرفیتی که می‌توانست در داخل جذب شود، مقداری بیشتر است. این دیپلمات با سابقه با بیان این که همیشه تشکیل دولت خانم کلینتون را بعید می‌دانسته است، ادامه داد: در آن مقطع، برخلاف تصورات موجود، تحلیل شخصی من پیروزی کلینتون نبود. در جلساتی هم که در وزارت خارجه حضور داشتم پیش‌بینی من این بود که در مورد خانم کلینتون شرط‌بندی قطعی نداشته باشند.

در مذاکرات خارجی هم به همتایان خود گفتم آنهایی که به پیروزی کلینتون براساس موضوعات داخلی و خارجی آمریکا امیدوار بودند، با قطعیت سخن نگویند. وی اضافه کرد: البته زمانی که برجام به نتیجه رسید، فردی مانند ترامپ برای ریاست‌جمهوری مطرح نبود. فراموش نکنیم زمانی که برجام در حال تصویب بود ۴۷ سناتور جمهوریخواه به ما نامه نوشتند که به دنبال برجام نروید. اما اعتقاد داشته و داریم که برجام چنان استحکامی دارد که دولت آمریکا هر چقدر هم ضد برجام باشد نمی‌تواند به این راحتی آن را نادیده بگیرد، کما این که در یک‌سال گذشته با وجود تهدید ترامپ مبنی بر این‌که اولین اولویتش پاره کردن برجام است، همچنان این اتفاق نیفتاده است.

وزیر امور خارجه در پاسخ به این پرسش که در صورت عملی شدن تهدیدات ترامپ، آیا برجام بدون آمریکا برای شما قابل تصور است، گفت: برای ما آنچه قابل تصور است، منافع ایران است و در این زمینه اگر ذره‌ای از منافع ما خدشه‌دار شود به همان نسبت عمل می‌کنیم. اعتقاد داریم آنچه مانع خروج آمریکا از برجام شده، علاقه این کشور به برجام نیست بلکه فرار از انزوای بین‌المللی است. آمریکا احساس می‌کند اگر بخواهد از برجام خارج شود در جامعه بین‌المللی منزوی می‌شود؛ لذا تمام تلاشی که به ویژه در چند ماه گذشته و اکنون با فشار و تمرکز بیشتری دنبال می‌کند، این است که بتواند این معضل را حل کند یعنی راهی بیابد که در صورت خروج، کمتر منزوی شود.

وی تأکید کرد: در این میان البته با هماهنگی، انسجام داخلی و فرماندهی منسجم در سیاست خارجی باید هنر ما این باشد که به آمریکا اجازه ندهیم این گسل که موجب ناتوانی این کشور برای خروج از برجام شده است، به شکلی پر شود و بتواند شرایطی ایجاد کند که خروجش از برجام انزوا ایجاد نکند. اگر بتوانیم اطمینان حاصل کنیم که چنین اتفاقی نمی‌افتد، احتمال خروج آمریکا به همان دلیل که در یک‌سال گذشته رخ نداد، همچنان رخ نخواهد داد.

ظریف با بیان این که آمریکا، البته با فرض کمی‌عقلانیت در سیاست خارجی، فقط زمانی به این کار اقدام می‌کند که اطمینان حاصل کرده باشد بعد از خروجش می‌تواند این انزوا را جبران کند، درباره احتمال افزایش فشارهای موشکی و منطقه‌ای آمریکا علیه ایران گفت: تلاش آمریکا همین است که این گونه اقدامات را انجام دهد. همیشه گفته‌ایم برجام با فرض اختلاف در سایر حوزه‌ها شکل گرفته است؛ بنابراین اگر بخواهند برجام را به موضوعات دیگر مشروط کنند، با اصل برجام ناسازگار است و اگر قرار بود همه مشکلات با برجام حل شود که دیگر نیازی به باقی ماندن تحریم‌های اولیه آمریکا نبود. ما حاضر نشدیم در حوزه‌های مورد علاقه آمریکا در قالب برجام مذاکره کنیم.

سخنان بسیاری در زمینه تسلیحات در منطقه داریم

او سیاست منطقه‌ای و دفاعی ایران را کاملاً قابل دفاع خواند و گفت: این سیاست را در همه صحنه‌های بین‌المللی با شجاعت اعلام می‌کنیم. امروز کمترین هزینه تسلیحاتی را در منطقه داریم؛ این در حالی است که کشورهای شورای همکاری خلیج فارس سال گذشته ۱۱۶ میلیارد دلار هزینه تسلیحاتی داشتند اما ایران کمتر از ۱۶ میلیارد، لذا نکات و سخنان بسیاری در زمینه تسلیحات در منطقه داریم.

ظریف با بیان این که کشورهای غربی که سابقه بسیار بدی در حافظه تاریخی مردم ایران و دنیا دارند همان‌هایی بودند که به عراقی‌ها آواکس، هواپیماهای سوپراتاندارد، تسلیحات شیمیایی و تانک‌های چیفتن دادند، گفت: آنها هنوز هم به منطقه ما سلاح می‌فرستند، بنابراین در موقعیتی نیستند که ادعایی علیه ایران داشته باشند.

ظریف گفت: اگر قرار باشد کشوری ادعایی داشته باشد، ما هستیم نه آنها، چرا که منطقه ما را به انبار باروت تبدیل کرده اند و از داعش حمایت می‌کنند. آنها اجازه دادند مردم یمن هر روز توسط سعودی‌ها به خاک و خون کشیده شوند. سلاح‌های آنها در منطقه کار می‌کند. بنابراین ایران حرف بسیاری در این زمینه دارد، اما بارها گفته‌ایم برجام با فرض اختلاف روی این حوزه‌ها به نتیجه رسیده است و نمی‌شود فرض‌های جدید بر برجام تحمیل کرد.

وزیر امور خارجه درباره رابطه عاطفی اش با رهبر معظم انقلاب گفت: رابطه من با رهبر معظم انقلاب مرید و مرادی است. رابطه همه کارگزاران ایران با رهبری این چنین است. من وظیفه‌ام این است که از ابتدای آغاز به کارم تعریف کرده‌ام. سرکلاس‌ها هم گفته‌ام که به عنوان کارشناس، مقلد نیستید و به عنوان مجری، مجتهد نیستید. زمانی که به عنوان کارشناس دیده بانی می‌کنم عین چیزی را که می‌بینم، ارائه می‌کنم و هیچ وقت خود را سانسور نکرده‌ام، حتی در زمانی که کارمند دون‌پایه بودم آنچه دیدم، باور داشتم و براساس دانش، مطالعه و تجربه میدانی به آن رسیده بودم به مقامات بالاتر ارائه کرده‌ام؛ زمانی که معاون وزیر و نماینده دائم ایران در سازمان ملل هم بودم، همین‌طور.

وی ادامه داد: در دوران فعلی وزارت که سعادت داشتم به صورت مستقیم با رهبری ارتباط داشته باشم به همان روش عمل کرده‌ام و ایشان هم تأکید داشتند هر آنچه را می‌بینیم هر چند مطابق دیدگاهشان نباشد گزارش دهیم. هم ایشان و هم من تأکید داشتیم آنچه در نهایت اجرا می‌شود، سیاست نظام است که در حوزه سیاست خارجی سیاست کلی نظام را رهبری براساس قانون تعیین می‌کنند و ما هم ملتزم به قانون و نظارت ایشان هستیم. این موضوع ارتباط صادقانه‌ای را از طرف بنده ایجاد کرده و ایشان هم ارتباط بزرگوارانه و سخاوتمندانه‌ای داشتند و همیشه مورد تقدشان بودم. البته خود را قابل این تقد نمی‌دانم.

او درباره روابط شخصی با برخی چهره‌ها و مقامات آمریکایی مانند جان کری گفت: رابطه شخصی یک عنصر بسیار مهم است که طرف مقابل احساس کند حرف شما جدی است و هدف جدی دارید و روی مواضع ایستاده اید و به دنبال منافع ملی هستید، اما در عین حال به دنبال رسیدن به راه حل مشترک هم هستید. چنین رویکردی بر طرف‌های مذاکره تأثیر درازمدت دارد، حتی اگر طرف مورد مذاکره طرف مقابل شما بوده و ارتباط دوستانه نباشد.

به دلیل این‌که مدت زیادی در این حوزه فعال هستم، چه به عنوان نماینده دائم ایران در سازمان ملل و چه مسئولیت جدیدی که داشتم، ارتباطاتی در سازمان‌های بین‌المللی و محیط‌های دانشگاهی با افراد مختلف داشته‌ام و احترامی نسبت به این اصول از طرف مقابل دیده می‌شود و در شرایطی قابل استفاده است؛ اما امروز اغلب افراد نقشی در تصمیم‌گیری ندارند، یکی از اتفاقات در دولت جدید آمریکا، گرایش جدیدی است که بیشتر حول دیدگاه‌های شخص رئیس‌جمهوری می‌چرخد.

او با اشاره به این که از زمان نمایندگی ایران در مذاکرات بن برای افغانستان ارتباط بسیار نزدیکی با سردار سلیمانی داشته است، گفت: از همان زمان ارتباط باقی مانده است و احترام بسیاری برای ایشان قائلم و برای سلامتی سردار دعا می‌کنم.

ظریف درباره استفاده از برخی شبکه‌های اجتماعی فیلترشده در ایران گفت: از فیلترشکن استفاده نمی‌کنم. وزارت خارجه به دلیل وظایفش امکانات ویژه‌ای برای استفاده از اینترنت دارد. وی گفت: وزارت خارجه به عنوان دستگاهی که همیشه دو سیستم مجازی کشف و محرمانه داشته است، معمولاً کارگزاران سیاست خارجی کاملاً نگرش جداسازی این دو را از هم دارند و این دقت را به خرج می‌دهند. برای یک نفر در وزارت خارجه ورود به همه اینها باید همراه با این آگاهی باشد مبنی بر این‌که تمام اطلاعات در چنین فضایی می‌تواند در دسترس دیگران باشد و علی‌القاعده هم هست. او به زمان مذاکرات هسته‌ای اشاره کرد و گفت: بعضی روزها در محیط مذاکره تلفن من مانند اتو داغ بود و سایر مذاکره‌کنندگان هم مشکل مشابهی داشتند. این قبیل اتفاقات نشانه این است که میزان تلاش برای تعرض به موضوعات داخلی ما زیاد است. لذا این اتفاق نیاز به ذهنیت فعال جداسازی امور کشف از امور محرمانه دارد. او گفت: کار نوشتن تمام مطالب تویتر و اینستاگرام را خودم انجام می‌دهم، البته مدت‌هاست از فیس‌بوک استفاده نمی‌کنم اما در مقطعی که مذاکرات هسته‌ای در جریان بود، یکی دو بار در اوج مذاکرات که به فیس‌بوک دسترسی نداشتم از پسرم خواستم مطلبی را که البته خودم آماده کرده بودم در فیس‌بوک قرار دهد.